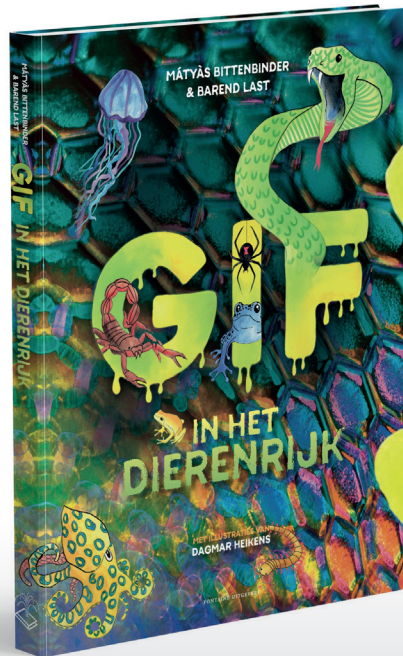

GIF

IN HET DIERENRIJK

Mátyás Bittenbinder en Barend Last – Fontaine Uitgevers

Tekst door Barend Last

Intro

1:

Schrijf het woord GIF op het bord. Vraag de leerlingen om woorden te bedenken die bij hen opkomen als zij denken aan het woord 'gif'. Schrijf deze woorden rondom het woord 'gif' op het bord. Probeer als dit lukt meteen categorieën te bedenken, zodat er een mindmap ontstaat. Denk aan categorieën zoals typen dieren, soorten gif, landen met giftige dieren, functie van gif, enzovoort. Hiermee activeer je de voorkennis van je leerlingen.

2:

Geef hierna aan dat de leerlingen al veel weten over gif, maar dat ze in deze les nog meer gaan leren. Toon het boek en vertel dat dit boek centraal staat. Vertel ook dat Freek Vonk het voorwoord heeft geschreven, dat is voor veel kinderen herkenbaar. Wie kent het boek al? En welke vragen hebben de leerlingen over gif?

3:

Optioneel: Lees gezamenlijk de inleiding van het boek. Sta stil bij de genoemde beroepen van een bioloog en een toxicoloog. Wat doen die precies? Waarom is hun werk zo belangrijk? Probeer gezamenlijk te concluderen dat het voor de mensheid essentieel is om veel te weten over dieren en hun gif, omdat we er medicijnen van kunnen maken. Ga ook in op het belang van dieren in het ecosysteem van de wereld.

4:

Optioneel: Toon een aantal pagina's uit het boek en vraag de leerlingen wat zij vinden van de foto's en vormgeving. Is het aantrekkelijk? Waarom (niet)? Kunnen ze de dieren al herkennen? Waarom is een mooie vormgeving van een boek eigenlijk belangrijk? Hebben ze liever tekeningen of foto's? Waarom?

Lekker lezen

Het is belangrijk dat leerlingen ook gewoon vrij lezen zodat ze hun leesplezier kunnen verhogen. Lees af en toe eens een stukje voor uit het boek, bijvoorbeeld over een bepaalde giftige diersoort of het sprookje over Yixi. Of vraag je leerlingen om op zoek te gaan naar de dieren die zij het allertofst vinden. Laat hen hierover voorlezen en vertellen waarom ze zo'n fan zijn van die dieren.

Opdrachten

Opdracht 1:

Op ontdekkingsreis met Kapitein Hendrik Meijer
(klassikaal – 15 minuten)

Laat de afbeelding zien van Kapitein Hendrik Meijer (zie pagina 3 van dit document). Je kan dit document voor alle leerlingen printen. Vraag de leerlingen of ze weten wat voor werk de kapitein precies doet. Er ontstaat nu een klassengesprek over het werk van de ontdekkingsreiziger. Bij de vraag over bekende ontdekkingsreizigers kan je Freek Vonk en Mátyás Bittenbinder als voorbeelden geven. Dat zijn eigenlijk de ontdekkingsreizigers van vandaag. Vul gezamenlijk de vragen in onder de afbeelding.

Opdracht 2:

Giftig of giftig?
(klassikaal – 20 minuten)

Lees eerst de tekst over 'Giftig en giftig' op bladzijde 18 en 19. Je kan dit voorlezen, maar ook samen met de leerlingen doen. Bekijk vervolgens klassikaal het Klokhuis fragment met Mátyás Bittenbinder, een van de schrijvers van dit boek. Het filmpje is hier te vinden: [filmpje](#). De leerlingen weten nu het verschil tussen 'venimeus' en 'posineus'. Stel checkvragen om te controleren of de leerlingen de woorden echt begrijpen. Vervolg dan met de opdracht, waarbij leerlingen individueel of in groepjes proberen te benoemen welke dieren zij zien en welk soort gif zij hebben. Bespreek dit tot slot klassikaal.

De goede antwoorden zijn:

- De wesp, venimeus, met een angel.
- Het lieveheersbeestje, posineus, met sap.
- De kogelvis, posineus, in de organen.
- De gifslang, venimeus, met giftanden.
- De pijlgifkikker, posineus, in de huid.
- De schorpioen, venimeus, met een stekel.

Opdracht 3:

Husselen maar (duo's – 20 minuten)

De tekst van het verhaal 'De schrik van de Savanne' is in delen geknipt. De leerlingen gaan in duo's lezen, knippen de delen uit en bespreken vervolgens wat de juiste volgorde van het verhaal is. Ze leggen dit op hun tafel. Dan gaan ze brainstormen over een passende titel van het verhaal, en onderstrepen ze aan welke woorden of kenmerken ze kunnen zien om welk dier het precies gaat. Geef leerlingen die snel klaar zijn de opdracht om met de quiz of woordzoeker aan de slag te gaan.

Bron: [Juf Joyce, 2022](#)

Opdracht 4:

Wie ben ik?
(individueel – 30-40 minuten)

Lees het verhaal 'Wie is de giftigste?' voor. Sta stil bij het eind. Waarom durft niemand iets te doen tegen Kikker? (*Hij is de aller giftigste van de wereld*). Stel vragen over het verhaal en de stijl: hoe kan het dat er zoveel verhalen zijn die vanuit het dierenperspectief zijn geschreven? Dieren kunnen immers niet praten. Wat is daar zo leuk aan? Vertel dat de leerlingen zelf een opstel gaan schrijven. De opdracht luidt als volgt: schrijf een opstel waarin een dier over zichzelf vertelt, zonder dat hij zijn naam mag zeggen. Een slang mag bijvoorbeeld zeggen dat hij schubben heeft en giftanden en graag door de jungle glibbert, maar niet dat hij een slang is. Doe de denkstappen ter ondersteuning hardop voor, waarbij je de eerste twee of drie zinnen op het bord schrijft. Het is ter afsluiting leuk om sommige leerlingen hun opstel te laten voorlezen, waarna andere leerlingen mogen raden om welk dier het gaat.

Op ontdekkingsreis met Kapitein Hendrik Meijer

1:

Wat doet een ontdekkingsreiziger?

2:

Lees (samen) het volgende brieffragment van Kapitein Hendrik Meijer.

Vanmiddag was ik hevig geboeid door een strijd op leven en dood tussen een wesp en een spin. De wesp viel uit naar zijn prooi en vloog weg. De spin was duidelijk gewond, maar probeerde nog te ontsnappen door zich te verschuilen in een graspol. Even later kwam de wesp terug. Hij was verbaasd dat zijn slachtoffer was verdwenen en ging op jacht. Hij maakte korte, boogvormige zoektochtjes, tot hij al spoedig zijn prooi ontdekte. In snelle manoeuvres stak hij de spin aan de onderzijde van zijn borststuk, tot het arme dier bewegingloos lag. De wesp bestudeerde hem zorgvuldig met zijn voelspriet en begon hem vervolgens weg te slepen. Het is de natuur in al haar pracht en praal.

3:

Wat kan de ontdekkingsreiziger leren van zijn observatie?

4:

Waarom is het werk van een ontdekkingsreiziger soms gevaarlijk?

5:

Ken je bekende ontdekkingsreizigers?

6:

Heb je zelf wel eens iets ontdekt?

7:

Welke 5 dingen zou jij meenemen op ontdekkingsreis, en waarom?

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

Giftig of giftig?

Sommige dieren zijn giftig, en andere dieren zijn giftig. Dat klinkt misschien gek, maar in andere talen, zoals het Engels, gebruiken ze soms twee verschillende woorden voor gif.

Jullie gaan nu eerst samen pagina 18 en 19 lezen van het boek. Je komt erachter welke soorten gif er allemaal zijn. Bekijk daarna het fragment van Klokhuis, met niemand minder dan Mátyás Bittenbinder (een van de schrijvers van het boek).

Doe nu samen de quiz: welk dier zie je? En is het dier 'venimeus' of 'poisineus'?

Dit dier is een:

Zijn gif is: **venimeus/poisineus**
Hoe draagt hij gif over?

Dit dier is een:

Zijn gif is: **venimeus/poisineus**
Hoe draagt hij gif over?

Dit dier is een:

Zijn gif is: **venimeus/poisineus**
Hoe draagt hij gif over?

Dit dier is een:

Zijn gif is: **venimeus/poisineus**
Hoe draagt hij gif over?

Dit dier is een:

Zijn gif is: **venimeus/poisineus**
Hoe draagt hij gif over?

Dit dier is een:

Zijn gif is: **venimeus/poisineus**
Hoe draagt hij gif over?

Husselen maar

Schrijven is een prachtig vak. Maar soms ook lastig. Een belangrijk onderdeel van elk verhaal is dat het logisch en goed is opgebouwd. In deze opdracht ga je de opbouw van een verhaal uit het boek 'Gif in het Dierenrijk' bekijken. Veel leesplezier!

1. De tekst van het verhaal 'De schrik van de Savanne' is in delen geknipt. Knip de delen uit en bespreek met een maatje wat de juiste volgorde van het verhaal is. Leg dit op tafel.
2. Lees nu samen het hele verhaal in één keer, en bedenk welke titel bij het verhaal past. Schrijf deze titel op, bijvoorbeeld op het eerste uitgeknipte verhaal deel.

De schrik van de Savanne

Ik kronkel naar het water en steek mijn kop vooruit. Mijn adem stokt. In de spiegeling zie ik mezelf voor de allereerste keer. De paarse gloed van mijn schubben blinkt in het zonlicht. Mijn tong siddert uit mijn gitzwarte bek en het zilverwit glinstert in mijn ogen.

De eerste slok van het koude water doet me rillen. Het maakt me sterk.

Ik weet het zeker. Ik leef.

Ik ontwaak. De wereld is nog donker en warm. Ze omarmt me als een dikke winterdeken. Wie ik ben en waar ik vandaan kom is een raadsel. Een raadsel dat ik niet hoef op te lossen, want ik weet wat ik moet doen. Ik weet het precies.

Voorzichtig kruip ik naar buiten via een kier in de schaal. De wereld krijgt vorm, ik hoor geluiden en ruik geuren die ik nog niet ken. Vochtig, muf, onbekend en toch vertrouwd. Langzaam glijd ik langs de eieren met ongeboren broertjes en zusjes. Ik wacht niet op ze, ik moet het alleen doen. Ik weet niet waarom, ik weet het gewoon. Ik heb maar één missie: overleven.

De muis heeft niets in de gaten. Rustig knabbelt hij op een sprinkhaan die de strijd heeft verloren. Nu gaat de muis zelf zijn strijd verliezen. Geruisloos krul ik dichterbij. Steeds dichterbij. Tot ik er ben. Ik hef mijn kop. Mijn gevorkte tong flappert in en uit. Ik sla toe. En nog een keer. Nog een keer. Ik voel het gif krachtig uit mijn giftanden spuiten. Ik heb het al zo vaak gevoeld. Machtig, als een koning.

De muis slaat spartelend op de vlucht. Maar ik trek me terug en wacht. Het duurt niet lang.

Zijn geur is niet te missen. Daar ligt hij. Roerloos. Dood.

Buiten het nest schuif ik behendig tussen de rotsen door en neem de savanne in me op. De lichtbruine schors van de bomen. De dorre grassprietten, die dansen op de fluisterende wind. Het kleine wezen met acht poten, dat snel een spleet in vlucht als hij me ziet. Waar moet ik heen?

Ik ontwaak. Door de kleine opening boven in mijn oude termietenheuvel zie ik de nieuwe dag al ongeduldig klaarstaan. Mijn maag knort. Vandaag moet ik jagen.

Behoedzaam glijd ik met mijn slanke lijf over de grond van de hete Afrikaanse savanne. Mijn kop steek ik boven het lange gras uit, op zoek naar eten. Van rotsspleet tot boomscheur, niemand die me ziet.

Maar ik zie wél iets.

Het wezen verschijnt aan de horizon. Ik verstop me achter een steen en wacht. Het nadert, dreigend en zwalkend over de steppe. Gevaar stroomt door mijn lijf. Elke schub maakt zich klaar voor de strijd. Het wezen wil me vangen. Mijn lijf aan stukken scheuren. Me doden.

Ik moet me verdedigen. Het is nodig. Ik sis. Eén beet is genoeg. Hap.

Daar gaat het, rennend voor zijn leven. Het proeft metaal. Zijn oogleden beginnen te hangen. Zijn huid tintelt. Tot het bittere eind.

Het gevaar is geweken. En ik weet: mijn gif laat me nooit in de steek. Het maakt me sterk.

Ik weet het zeker. Ik ben de schrik van de savanne.

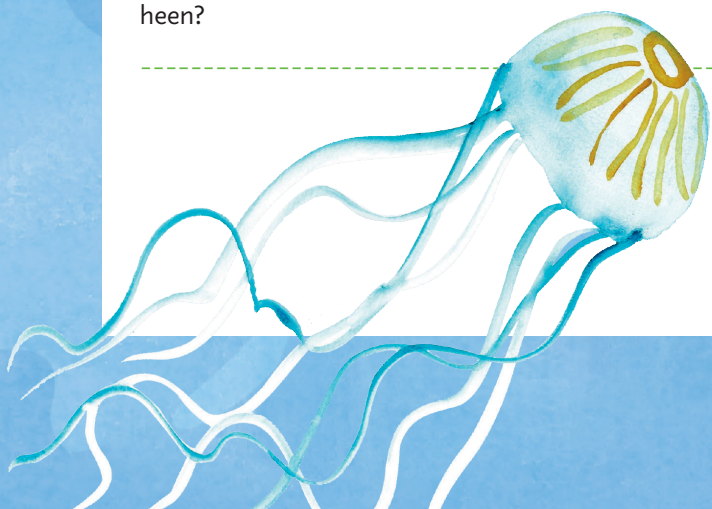
Ik snuffel aan zijn vacht en vind zijn kop. Ik ontspan mijn kaken en langzaam laat ik de muis in mijn bek verdwijnen. Genoeg eten voor een week. Het maakt me sterk.

Ik weet het zeker. Ik ben een jager.

Ik ontwaak. Het gebrom van grote stalen machines trekt me uit mijn slaap. De grond schudt ervan. Schuw tuur ik langs het lange dorre gras. Dit is mijn gebied en dat zal ik verdedigen tot de dood.

Het grote wezen dat rechtop loopt noemt me mamba. Zwarte mamba. Het is bang voor me, met zijn slungelige armen en benen. Ik beheers mijn wapen tot in de puntjes. Wie mij bedreigt, zal ervan lusten. Sidderend, tot je bibbert van angst. Ik maak je ademloos. Sprakeloos. Mijn gif geeft je kippenvel en brengt je in de war. Verlamd, tot je niets meer kunt. Een doodskus.

Ik heb dorst. Duizelingwekkende dorst. Het kabbelende water van een rivier nabij trekt aan me als een magneet. Voorzichtig zigzag ik dichterbij. De rivier kronkelt, net als ik. Ze snijdt haar weg door het schrale grasland. Met al mijn zintuigen zoek ik naar gevaar. Mijn gevorkte tong proeft de geuren van wezens die nog geen naam hebben, maar ze zijn ver weg. Geen gevaar. Nu of nooit.

Wie ben ik?

Schrijf een opstel waarin een dier over zichzelf vertelt, zonder dat hij zijn naam mag zeggen. Een slang mag bijvoorbeeld zeggen dat hij schubben heeft en giftanden en graag door de jungle glibbert, maar niet dat hij een slang is.

Woordzoeker

Kun je alle verborgen woorden vinden in deze woordzoeker?

L	X	S	W	V	N	R	C	H	K	W	H	L	F	S	N	Y	V
B	K	N	V	I	V	G	H	I	B	H	B	G	I	F	T	I	G
U	Q	S	A	E	M	E	D	I	C	I	J	N	G	H	D	G	Y
M	J	A	N	S	T	E	K	E	N	X	Y	W	J	F	K	N	H
O	M	V	G	B	M	N	I	F	T	I	K	O	K	F	A	Y	O
Q	H	A	E	E	R	O	J	G	G	V	G	E	J	V	P	E	N
O	M	N	L	C	M	B	I	J	T	E	N	L	P	R	I	D	T
G	M	N	U	O	U	B	A	F	I	B	T	X	N	X	T	I	D
P	F	E	Y	V	E	N	I	M	E	U	S	H	K	C	E	E	E
Q	E	E	A	H	P	O	I	S	I	N	E	U	S	Z	I	R	K
P	L	B	G	S	I	H	X	H	I	D	W	B	F	V	N	E	K
K	J	T	O	X	I	C	O	L	O	O	G	F	V	V	P	N	I
M	R	M	N	C	F	E	J	W	P	K	E	V	E	R	C	R	N
Z	Z	B	Y	K	Q	V	S	L	A	N	G	E	N	Y	I	I	G
N	K	Z	C	E	W	P	G	W	E	S	P	E	N	L	M	J	L
V	D	J	D	J	O	L	B	Q	D	F	Y	C	N	P	X	K	J
G	M	X	N	G	G	M	E	X	D	I	X	H	Y	X	O	G	Y
E	Y	B	I	O	L	O	O	G	R	I	Q	Y	W	U	T	K	J

- ANGEL
- DIERENRIJK
- KEVER
- POISINEUS
- STEKEN
- WESPEN
- BIJTEN
- GIFTIG
- MEDICIJN
- SAVANNE
- TOXICOLOOG
- BIOLOOG
- KAPITEIN
- ONTDEKKING
- SLANGEN
- VENIMEUS

